

Studijní zaměření – Hra na klavír

Charakteristika studijního zaměření

V oblasti *Hudební interpretace a tvorba* je žákovi umožněno osvojit si hru na klavír. Během studia žák získává hudební návyky a dovednosti, které následně rozvíjí nejen jako sólista, ale i jako spoluhráč ve čtyřruční hře a v doprovodu k jinému nástroji nebo zpěvu, nebo jako člen souboru. Vzdělávací oblast Hudební interpretace a tvorba se realizuje v podobě individuální výuky předmětu Klavír a kolektivní výuky předmětů Klavírní praxe, Klavírní seminář, Hudební kompozice a Komorní zpěv.

Vzdělávací oblast *Recepce a reflexe hudby* umožňuje žákovi orientovat se ve světě hudby. Cílem je vychovat poučeného interpreta a posluchače schopného propojit hudební teorii s praxí a hlouběji tak prožít hudbu. Vzdělávací obsah oblasti Recepce a reflexe hudby se realizuje především v podobě kolektivní výuky Nauky o hudbě. Během dlouhodobého, systematického a komplexního studia žák získává schopnost věnovat se různým uměleckým aktivitám a chápe kulturní hodnoty jako důležitou součást lidské existence.

Hra na klavír

Učební plán č. 2		I. stupeň							II. stupeň			
VYUČOVACÍ PŘEDMĚT		1.r	2.r	3.r	4.r	5.r	6.r	7.r	I.r	II.r	III.r	IV.r
	Klavír	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Nauka o hudbě	1	1	1	1	1						
VOLITELNÉ	Klavírní seminář				1	1	1	1	1	1	1	1
	Klavírní praxe				1	1	1	1	1	1	1	1
	Hudební kompozice				1	1	1	1	1	1	1	1
	Komorní zpěv				1	1	1	1	1	1	1	1
TÝDENNÍ HODINOVÁ DOTACE		2	2	2	3-4	3-4	2-3	2-3	2	2	2	2

Poznámka k učebnímu plánu

- vyučuje se individuálně ve vyučovacím předmětu Klavír.

Učební osnovy vyučovacích předmětů:

Vyučovací předmět – Klavír

Charakteristika vyučovacího předmětu

Klavír je nástroj s velkým tónovým rozsahem i dynamickou škálou a jeho melodicko-rytmicko-harmonické možnosti rozvíjí žákovy hudební vlohy komplexně. Klavír patří mezi oblíbené nástroje pro svoje značné zvukově barevné možnosti i všestranné uplatnění v praxi. Žák se během studia předmětu Klavír rozvíjí především jako sólista, nicméně oblíbenou součástí výuky je hra s učitelem, který harmonicky podpoří žákovy první nástrojové pokusy a navodí tak představu hudby už od počátku výuky. Čtyřruční hra je také jednou z možných forem hry z listu. V průběhu studia se utvářejí i žákovské dvojice a ve vyšších ročnících přechází čtyřruční hra do předmětu Klavírní praxe. Žák má během studia možnost pravidelně účinkovat na veřejných vystoupeních školy a získat tak cenné pódiové zkušenosti. Úspěšnost výsledků výuky hry na klavír podstatně závisí na systematické domácí přípravě na nástroji.

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu – ročníkové výstupy:

I. STUPEŇ

1. ročník

Žák:

- předvede základní pianistické návyky – správné sezení, držení těla, volnost paží i zápěstí, přirozený tvar rukou,
- orientuje se na klaviatuře v celém rozsahu, vyjmenuje názvy všech kláves,
- rozlišuje a používá základní druhy úhozů (portamento, staccato, legato, odtah),
- zahraje jednoduché lidové písně podle sluchu,
- od počátku hry z not dbá na co nejpřesnější realizaci notového zápisu včetně prstokladů, obloučků a dynamiky,
- hraje kultivovaným tónem,
- je schopen hry z paměti a čtyřruční hry s učitelem.

2. ročník

Žák:

- uplatní při hře základní pianistické návyky a dovednosti,
- propojí pohotověji čtení notového zápisu v houslovém i basovém klíči s vlastní hrou,
- transponuje melodie vybraných lidových písní,
- používá elementární pedál,
- zahraje základní durové stupnice (od bílých kláves) a k nim akordy,
- rozpozná a vyjádří slovy i hrou na klavír základní charakter a náladu skladby (veselá, smutná, rychlá, pomalá, taneční),
- nacvičí jednoduchou skladbu z paměti,
- zahraje čtyřruční skladbu s učitelem.

3. ročník

Žák:

- využívá při hře základní návyky a dovednosti (správné sezení u klavíru, uvolnění těla při hře, přirozený tvar ruky, koordinace obou rukou, orientace na nástroji),
- používá základní technické prvky (základní úhozy, uvědomělá práce s rytmem, prstová technika na základní úrovni),
- pedalizuje podle návodu pedagoga,
- orientuje se v jednoduchých hudebních útvarech a jejich notovém zápisu – hraje skladbičky různých hudebních epoch a žánrů,
- podle individuálních možností vyjádří náladu skladby elementárními výrazovými prostředky (tempo, dynamika, agogika),
- hraje základní durové stupnice a akordy, zahraje mollovou stupnici a akordy,
- vybrané skladby hraje z paměti,
- účastní se čtyřruční hry s učitelem nebo s dalším žákem.

4. ročník

Žák:

- zahraje již probrané technické prvky vyrovnaně v rychlejších tempech,
- interpretuje přiměřeně obtížné skladby různých stylů,
- zahraje základní melodické ozdoby v souvislosti s probíraným hudebním materiálem,
- rozliší jednotlivé hlasy ve skladbách polyfonních,
- hraje durové a mollové stupnice a akordy,
- vybrané skladby hraje z paměti a prezentuje je na veřejných vystoupeních,
- dbá na kultivovanost hudebního projevu,
- využívá čtyřruční hry i ve formě hry z listu s učitelem.

5. ročník

Žák:

- uplatní získané pianistické dovednosti k vyrovnané hře pasážové techniky v rychlejších tempech,
- technická cvičení a etudy provede v různých rytmických variantách,
- samostatně nastuduje kratší skladbu a předvede pohotovost ve hře z listu,
- při orientaci ve skladbách a jejich nácviku propojuje získané teoretické znalosti (pozná tóninu skladby, hudební formu),
- v interpretaci rozvine cit pro krásu klavírního tónu a výstavbu fráze.

6. ročník

Žák:

- udrží v rovnováze technickou a výrazovou složku hry,
- charakterizuje interpretační specifika různých stylových epoch a žánrů,
- vyjádří svoje preference při výběru skladeb,
- interpretuje skladby složitějšího rytmického zápisu,
- v rámci veřejných vystoupení zvládá skladby odpovídající pokročilosti,
- využívá poslech nahrávek i návštěvy kulturních akcí k obohacení vlastní aktivní hry.

7. ročník

Žák:

- propojuje veškeré získané technické i výrazové dovednosti při interpretaci,
- samostatně nastuduje přiměřeně obtížnou skladbu, kterou přednese na absolventském vystoupení,
- uplatňuje sluchovou sebekontrolu, je schopen kultivovaného klavírního projevu a využívá podle stupně své vyspělosti zvukových možností nástroje,
- interpretuje přiměřeně obtížné skladby různých stylů a žánrů po technické, výrazové a obsahové stránce – využívá dynamiku, tempové rozlišení, vhodnou artikulaci, frázování, agogiku,
- zvládá hru přiměřeně obtížných skladeb z listu,
- aktivně se účastní čtyřruční nebo komorní hry.

II. STUPEŇ

I. ročník

Žák:

- cíleně stanoví odpovídající výrazové prostředky (volba tempa, dynamika, agogika),
- zná hudební formu a definuje emocionální sdělení studované skladby,
- dbá na správnou pedalizaci, kterou kontroluje sluchem,
- vyjádří a zdůvodní svůj interpretační názor,
- aktivně se účastní výběru části repertoáru s ohledem na vlastní preference stylu a žánru,
- zahraje z listu jednoduché skladby,
- dbá na přesnost souhry ve čtyřruční hře, doprovodu nebo komorní hře.

II. ročník

Žák:

- interpretuje skladby různých stylových období a forem,
- k vyjádření nálady zvolí odpovídající výrazové prostředky,
- analyzuje skladbu v celku i v detailech,
- formuluje své představy a názory na interpretaci skladby,
- propojuje teoretické poznatky a praktické dovednosti při studiu skladeb,

- využívá návštěvy koncertů a poslech nahrávek k obohacení vlastního hudebního projevu,
- uplatní cit pro souhru ve čtyřruční hře, doprovodech nebo komorní hře.

III. ročník

Žák:

- využívá rozbor skladeb k zdokonalení vizuální, sluchové a motorické paměti,
- uplatní různé druhy úhozů v souladu se stylovou interpretací daného žánru a epochy,
- předvede schopnost rytmické pregnantnosti při hře složitějších rytmů,
- nastuduje sólové skladby určené k veřejnému provedení co nejdokonaleji a z paměti (s přihlédnutím k individuálním schopnostem),
- hraje z listu jednoduché skladby sólové i čtyřruční s učitelem za účelem poznání nové hudební literatury.

IV. ročník

Žák:

- využívá všechny doposud získané znalosti a dovednosti k vyjádření svých představ
- hraje z listu jednoduché skladby,
- vytvoří si názor na interpretaci skladeb různých stylových období a žánrů; tento svůj názor zformuluje a vyjádří, při hře z paměti využívá znalosti o výrazu, harmonii, formě a obsahu hrané skladby,
- uvede příklady skladeb významných světových a českých autorů různých stylových období a žánrů
- profiluje se podle svého zájmu a preferencí; využívá svých posluchačských a interpretačních zkušeností a získaných hudebních vědomostí a dovedností, k samostatnému studiu nových skladeb a vyhledávání skladeb podle vlastního výběru,
- hraje v duu (čtyřruční hra nebo hra dvou nástrojů), zahraje jednoduché doprovody, spolupracuje při komorní hře, v souborech nebo orchestrech různého složení podle individuálních schopností.

Vyučovací předmět – Klavírní seminář

Charakteristika vyučovacího předmětu

Náplní kolektivního předmětu je všeobecné předávání poznatků, veřejná interpretace nastudovaných skladeb a vzájemná diskuze mezi žáky. Předmět klavírní seminář svým vzdělávacím obsahem doplňuje výuku předmětů Klavír a Hudební nauka, kombinuje teoretické poznatky s praktickými dovednostmi, klade důraz na víceruční hru a klavírní korepetici. Pro žáky představuje především další možnost pódiového vystupování a praktické prezentace nabytých hráčských zkušeností. Cílem předmětu je výchova komplexního umělce, který je schopen aktivně spolupracovat v menších nástrojových uskupeních, komorní hře, doprovodech, čtyřruční a víceruční hře a v souborech podle svých individuálních schopností. Nácvik partů k víceruční hře a klavírní korepetici probíhá paralelně v rámci výuky hry na nástroj, souhra s dalším instrumentalistou potom s pedagogem tohoto oboru. Klavírní seminář vychovává žáka k vytváření vlastního názoru na interpretaci, rozšiřování znalostí klavírního repertoáru a upevnění pozitivního vztahu k poslechu i provozování hudby.

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu – ročníkové výstupy:

I. STUPEŇ

4. ročník

Žák:

- pozná a pojmenuje základní hudební parametry (klíč, předznamenání, metrum),

- navazuje při studiu čtyřruční hry na klavírní návyky a dovednosti získané v předchozích ročnících předmětu Klavír,
- je schopen vědomě poslouchat hru svoji i druhého hráče,
- umí začít hrát skladbu z klíčového místa,
- předvede interpretaci skladby a dodržuje u ní základní pravidla pódiového vystupování.

5. ročník

Žák:

- zahraje z listu jednoduchou skladbu a dokáže v ní analyzovat základní hudební parametry (klíč, předznamenání, metrum),
- je schopen hrát s jinými nástroji (s klavírním doprovodem nebo v komorním souboru), tuto schopnost prokáže na jednoduchých příkladech,
- umí se přizpůsobit tempu a dynamice spoluhráče,
- umí udat nástup a zakončení skladby,
- reaguje na spoluhráče,
- předvede interpretaci skladby a dodržuje u ní pravidla pódiového vystupování,
- na interním vystoupení předvede nastudované ukázkové čtyřruční skladby nebo doprovody.

6. ročník

Žák:

- zahraje z listu jednoduchou skladbu přiměřeně svým možnostem a dokáže analyzovat její hudební formu a obsah,
- ve své interpretaci respektuje všechny výrazové pokyny,
- jednoduchou formou vyjádří svůj názor na poslouchané skladby,
- uplatňuje se podle svých schopností a dovedností v komorní a souborové hře,
- umí reagovat na případné chyby či jiné podněty spoluhráče,
- na interním vystoupení předvede nastudované ukázkové čtyřruční skladby nebo doprovody.

7. ročník

Žák:

- zahraje z listu jednoduchou skladbu přiměřeně svým možnostem a dokáže analyzovat její hudební formu a obsah,
- rozezná základní výrazové prostředky a použije je v praxi,
- prokáže svůj přehled o klavírní literatuře v jejích základních kategoriích (sólová hra, komorní hra, hra s orchestrem) a vyjmenuje jejich specifika,
- je schopen hrát s jinými nástroji (s klavírním doprovodem nebo v komorním souboru),
- je aktivním posluchačem hudby, schopným vyjádřit, patřičně prezentovat a zdůvodnit svůj názor na poslouchanou skladbu nebo interpreta včetně sebe,
- na interním vystoupení předvede nastudované ukázkové čtyřruční skladby nebo doprovody.

II. STUPEŇ

I. ročník

Žák:

- plynule rozvíjí svou představivost v sólové i skupinové interpretaci,
- vyjmenuje možnosti uplatnění klavíristy v praxi a jejich specifika,
- dokáže analyzovat vybrané technické problémy skladby a navrhnout způsob jejich cvičení,
- předvede interpretaci skladby a dodržuje u ní základní pravidla pódiového vystupování,
- na interním vystoupení předvede nastudované ukázkové čtyřruční skladby nebo doprovody.

II. ročník

Žák:

- rozeznává hudební styly a žánry,
- plynule rozvíjí svou představivost v sólové i skupinové interpretaci,
- dokáže analyzovat základní interpretační problémy vybrané skladby a navrhnout jejich řešení, předvede vlastní interpretaci,
- při poslechu skladby rozezná hlavní téma, jeho transpozice nebo variace,
- na interním vystoupení předvede nastudované ukázkové čtyřruční skladby nebo doprovody:

III. ročník

Žák:

- rozezná a pojmenuje jednotlivé aspekty interpretace,
- při poslechu skladby rozezná a pojmenuje použité výrazové prostředky,
- na základě svých zkušeností vyjadřuje své názory na znějící hudbu a umí je zdůvodnit,
- zvládá hru jak sólo, tak s klavírním doprovodem i v instrumentálních uskupeních,
- na interním vystoupení předvede nastudované ukázkové čtyřruční skladby nebo doprovody.

IV. ročník

Žák:

- rozezná, pojmenuje a charakterizuje všechny aspekty interpretace,
- dokáže transponovat, variovat, případně stylizovat jednoduché téma,
- hraje v duu (čtyřruční hra nebo hra dvou nástrojů), zahraje jednoduché doprovody, spolupracuje při komorní hře, v souborech nebo orchestrech různého složení podle individuálních schopností,
- na základě svých zkušeností vyjadřuje své názory na znějící hudbu a umí je zdůvodnit,
- na interním vystoupení předvede nastudované ukázkové čtyřruční skladby nebo doprovody.

Vyučovací předmět – Klavírní praxe

Charakteristika vyučovacího předmětu

Předmět Klavírní praxe zahrnuje oblast doprovodů, komorní hry i hry čtyřruční. Vzdělávacím obsahem navazuje na individuální výuku hry na klavír, rozšiřuje ji o spolupráci a vnímání druhého hráče (nebo více interpretů) při společné reprodukci skladby. Napomáhá upevňování rytmického cítění a chápání. Seznamuje žáky blíže s různými nástroji nebo skupinami nástrojů, které doprovází a zároveň s dalšími hudebními styly a žánry. Tím přispívá k rychlejšímu hudebnímu rozvoji žáků a obohacuje jejich umělecký rozhled. Žáci mohou pokračovat i ve hře čtyřruční s dalším žákem, doprovodit sólový zpěv nebo komorní zpěv. Klavírní praxe vede žáky k soustředěné a soustavné umělecké činnosti, buduje návyk dlouhodobé, systematické a vytrvalé práce a spolupráce. Žák odpovídá za svůj part i za společný výsledek, učí se poslouchat, přizpůsobit a pohotově reagovat na spoluhráče. Učitelé vybírají látku podle věku a schopností žáků a podle svého pojetí výuky. Prioritou ve výuce je podpora a posilování zájmu žáků o provozování hudby a radost ze společné hry.

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu – ročníkové výstupy:

I. STUPEŇ

4. ročník

Žák:

- zahraje skladbičky přiměřené obtížnosti,

- zná takt, tóninu a základní charakter interpretované skladby – veselá, smutná, taneční, pochodová, píseň atd.,
- přesně dodržuje rytmické hodnoty a pomlky,
- orientuje se v rozčlenění skladby (takty, repetice) pro snazší komunikaci při společném nácvičce,
- ve čtyřruční hře dbá na správné udání tempa nebo se naopak umí podříditi spoluhráči,
- reaguje na gesta sólového hráče.

5. ročník

Žák:

- zahraje skladby přiměřené obtížnosti,
- pečlivě nastuduje svůj part,
- orientuje se v rozčlenění skladby,
- pozná způsob hry na nástroj, který doprovází,
- reaguje na gesta sólového hráče,
- tempově i rytmicky se sjednotí se spoluhráčem,
- dynamicky se přizpůsobí.

6. ročník

Žák:

- zahraje skladby přiměřené obtížnosti v odpovídajícím tempu a dynamice,
- zodpovědně nastuduje svůj part,
- sluchově zná part spoluhráče,
- reaguje na gesta sólového hráče, spoluhráče ve čtyřruční hře, popř. sbormistra, dirigenta,
- je schopen správně zvolit tempo a dát nástup při čtyřruční hře s mladším spoluhráčem,
- vlastní interpretaci přizpůsobí celkovému vyznění skladby s ohledem na její charakter a žánr.

7. ročník

Žák:

- aktivně se účastní čtyřruční nebo komorní hry,
- pohotově se orientuje v notovém zápisu, v číslování taktů a rozčlenění skladby po hudebně logických částech,
- reaguje na pokyny a gesta učitele nebo vedoucího souboru,
- zná přesně takty, kdy hraje sám i místa, kde je souhra náročná na přesnost,
- tempově i rytmicky se sjednotí se spoluhráči,
- dovede navázat v případě, že udělá chybu,
- zahraje svůj part v odpovídající dynamice vzhledem k celkovému vyznění skladby,
- předvede nastudovanou skladbu na veřejném nebo interním vystoupení.

II. STUPEŇ

I. ročník

Žák:

- nacvičí skladby přiměřené hráčské obtížnosti,
- orientuje se v notovém textu,
- ví, jak se zapisuje a hraje doprovod pomocí akordových značek,
- uplatní základní principy souhry,
- vyjádří svůj osobní názor ke společnému vyznění skladby (tempo, dynamika, agogika),
- přizpůsobí svoji interpretaci charakteristickým rysům daného stylu a žánru.

II. ročník

Žák:

- zahraje skladby přiměřené hráčské obtížnosti,
- jednoduché doprovody hraje z listu,
- orientuje se v notovém textu svého partu i partu spoluhráče nebo zpěváka,

- samostatně nastuduje jednoduchý part,
- vyjádří svůj osobní názor ke společnému vyznění skladby (tempo, dynamika, agogika),
- přizpůsobí svoji interpretaci charakteristickým rysům daného stylu a žánru.

III. ročník

Žák:

- zahraje skladby přiměřené obtížnosti a zúročí v jejich interpretaci své předchozí hráčské zkušenosti (pohotová orientace ve skladbě, přesnost v souhře, kratší doba nácvičku, hra z listu),
- orientuje se v doprovodech jednoduchých lidových písní podle základních akordových značek,
- samostatně vyjádří svůj interpretační názor,
- podle svých schopností a aktuálních možností vystřídá více variant nástrojového doprovodu nebo komorní hry.

IV. ročník

Žák:

- hraje v duu (čtyřruční hra nebo hra dvou nástrojů), zahraje jednoduché doprovody, spolupracuje při komorní hře, v souborech nebo orchestrech různého složení podle individuálních schopností,
- zahraje skladby odpovídající jeho hráčské vyspělosti,
- vystřídá více variant nástrojového doprovodu nebo komorní hry podle aktuálních možností,
- využije možnosti přinést vlastní notový materiál nebo se jinak podílí na výběru skladeb,
- umí posoudit kvalitu vlastní interpretace, nastudované skladby uplatní na veřejných nebo interních vystoupeních.

Vzdělávací obsah ostatních vyučovacích předmětů uvedených v učebním plánu studijního zaměření je uveden v kapitole **5.24** ŠVP ZUŠ PhDr. Zbyřka Mrkose.